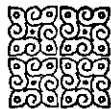

ŽIVOT

BR. V.

RUJAN 1926.

GOD. 1926.

Kralj vjekova.

Dinastije umiru i iščezavaju; pojedini vladari padaju u grob prije dinastije. A Krist? I on ima svoju dinastiju, i on je čovjek-vladar, ali je njegova dinastija vječna kao što je i sam besmrtn. On je vječan a Njegovu »kraljevstvu nema kraja«, jer je on — Bog. Krist je kralj vjekova. Zato sv. Pavao piše Timoteju: »Zapovijedam ti pred Bogom, da držiš zapovijedi neokaljanu i nezazornu do dolaska Gospodina našega Isusa Krista, koji će se u pravo vrijeme pokazati blaženi i jedini silni, kralj nad kraljevima i gospodar nad gospodarima. On jedini ima besmrtnost« (1 Tim. 6, 13—15). I sadašnji je papa Pijo XI. baš tu istinu pokazao na očigled svemu svijetu, kad je enciklikom »Quas primas« 11. XII. 1925. uveo za svu katoličku Crkvu novu svetkovinu (u nedjelju prije 1. stud.) »kraljevstva Kristova«, svetkovinu, na koju će se sav rod ljudski posvetiti presv. Srcu Isusovu.

Isus je naš kralj, a mi njegovi podanici! Pred Pilatom se zavedeni narod židovski javno odrekao Isusa i vikao je: »Uzmi, uzmi, raspni ga! Mi nemamo kralja!« (Iv. 19, 15). Mi obratno moramo ljubiti Krista, jer apostol kaže: »Ako tko ne ljubi Gospodina (Isusa Krista), neka bude proklet« (1 Kor. 16, 22); moramo se dičiti takovim kraljem i ponositi se, što smo njegovim podanicima. Ali ova nas istina sjeća i naših dužnosti, koje imamo prema kralju Isusu Kristu, koji »je jučer i danas isti i u vijeku« (Žid. 13, 8).

1. Isus je kralj.

a) Na Kristu nema ništa važnije, čega nijesu proroci unaprijed kazali. Tako svi njegovi doživljaji i sva svojstva nose na sebi Božji pečat. Tako je i s kraljevstvom Isusovim.

Isaija prorije: »U pravednosti će kralj vladati (32, 1). Kako su krasne na gorama noge onoga, koji nosi dobre glase, koji oglasuje mir, koji javlja dobro, oglasuje spasenje, govori Sionu: Bog je tvoj kralj!« (52, 7). I Jeremija govori o Kristu: »Gle, idu dani, govori Gospodin, u koje ću podignuti Davidu klicu pravednu, koja će biti kralj i mudra i činiti sud i pravdu na zemlji (23, 5). U taj dan govori Gospodin nad vojskama, slomit ću jaram njegov s vrata tvojega, i sveze tvoje po-

kidat ću; i ne će ga više tudini nagoniti da im služi. Nego će služiti Gospodinu Bogu svojemu i Davidu kralju svojemu, kojega ću im podignuti« (30, 8—9). A prorok Ezekijel veli: »I sluga moj David bit će im kralj i svi će imati jednoga pastira« (37, 24). Ozeja tješi i jamči za Isusa: »Dugo će vremena sinovi Izraelovi ostati bez kralja, bez knezova, bez žrtve, bez oltara, bez oplečka i likova. Poslije će se sinovi Izraelovi obratiti i tražit će Gospodina Boga svojega i Davida kralja svojega i na koncu će vremena u strahu pristupiti Gospodinu i njegovoj blagosti« (3, 4—5). Ozeji se pridružuje Miheja, koji ovako piše: »I učinit ću od hromih ostatak i od odagnanih silan narod; i Gospodin će kraljevati nad njima na gori Sionu od sada i do vijeka« (4, 7). Zaharija kliče o Isusovu ulazu u Jeruzalem: »Raduj se mnogo, kćeri Sionska, podvikuj, kćeri Jeruzalemska; evo kralj tvoj ide k tebi, pravedan i kao spasitelj; siromašan je i jaše na magarici, na mladetu magaričinu (9, 9). I Gospodin će biti kralj nad svom zemljom, u onaj dan bit će jedan Gospodin i ime će njegovo biti: Jedan« (14, 9). I Dанијel naviješta Isusovo kraljevstvo: »Vidjeh u noćnom viđenju, i gle, dođe s oblacima nebeskim sličan sinu čovječjem i dođe do starca i stade pred njim. I dade mu se vlast i slava, gospodstvo i kraljevstvo, da mu služe svi narodi i plemena i jezici. Vlast je njegova vlast vječna, koja ne će proći, i kraljevstvo njegovo ne će se rasuti« (7, 13—14).

Ovom se proročkom glasu pridružuje i psalmista: »Mene je on postavio za kralja nad Sionom, svojim svetim brdom, da naviještam njegov zakon. Gospodin mi reče: Ti si sin moj, ja te danas rodih. Iđi u mene i dat ću ti narode u nasljedstvo i krajeve zemaljske tebi u posjed. Vladat ćeš nad njima željeznim žezlom i razbit ćeš ih kao lončarski sud (ps. 2, 6—9). Prijesto je tvoj, Bože, vječan; žezlo je pravednosti žezlo kraljevstva tvoga. Ljubiš pravdu i mrziš na bezakonje, radi toga, Bože, pomaza te Bog tvoj uljem radosti, više nego drugove tvoje (ps. 44, 7—8). Reče Gospodin Gospodinu momu: sjedi meni s desne strane, dok položim neprijatelje tvoje za podnožje nogama tvojim (ps. 109, 1). Vladat će od mora do mora i od rijeke do krajeva zemaljskih. Klanjat će mu se svi kraljevi, svi narodi bit će mu pokorni. Blagoslovit će se u njemu sva plemena zemaljska, svi puci će ga slaviti« (ps. 71, 8, 11, 17).

b) Sam Krist svjedoči za sebe, da je kralj. On veli pred Pilatom: »Kraljevstvo moje nije od ovoga svijeta; kad bi bilo kraljevstvo moje od ovoga svijeta onda bi se sluge moje borile, da ne budem predan Židovima ali kraljevstvo moje nije odavle. Onda mu reče Pilat: Dakle si ti kralj? Isus odgovori: Ti govoriš (pravo): ja jesam kralj. Ja sam se zato rodio i došao na svijet, da svjedočim istinu; svaki, koji je od istine, sluša glas moj« (Mat. 18, 36—37). Krist pače govori kako će on suditi na općem sudu: »Tada će reći kralj onima,

što će mu biti s desne strane: Hodite blagoslovljeni Oca mojega i nasljedite kraljevstvo, koje vam je pripravljeno« (Mat. 25, 34). Time je on potvrdio ono, što je andeo kazao pri njegovom upućenju: »On će biti velik i zvat će se Sin Svevišnjega, i dat će mu Gospodin Bog prijestolje Davida, oca njegova, i kraljevat će u domu Jakobovu uvijek, kraljevstvu njegovu ne će biti kraja« (Lk 1, 33, 34). I mudraci s istoka traže novorođenog Isusa: »Gdje je kralj židovski, što se rodio?« (Mat. 2, 2). I mnoštvo kliče pri Kristovu ulazu u Jeruzalem: »Blagoslovljen kralj, koji dolazi u ime Gospodnje!« (Lk. 19, 38).

c) I kršćani su prvih vijekova vjerovali, da je Krist uistinu kralj. Tako piše sv. Augustin: »Kao čovjek je naime Krist postao i kralj i svećenik, kome je Bog dao prijestolje Davida oca njegova, da mu kraljevstvu ne bude kraja, da bude zagovornikom našim i posrednikom između Boga i ljudi (C. Faust. XIX, 31). Prorokovaše pak proroci o njegovom kraljevstvu, pa i po onomu, po čemu je Krist postao čovjekom i svoje vjernike učinio kršćanima. Bit će kraljevstvo kršćana, koje krv Kristova sada sakuplja, sada ističe, sada kupuje; jednom će njegovo kraljevstvo biti jasno, kad se pokaže slava svetaca njegovih poslije njegova suda« (Ib.).

I carigradsko vjerovanje ispovijeda o Isusu: »I kraljevstvu njegovu ne će biti kraja«. Tridentiski sabor veli: »Ako tko reče, da je Bog dao ljudima Krista Isusa kao otkupitelja- u koga da se uzdaju, a ne kao Zakonodavca, kome da se pokoravaju, neka bude izopćen« (sess. 6, can. 21). Rimski katekizam tumači to kraljevstvo: »Da Kristovo kraljevstvo nije zemaljsko, kakovo su Židovi očekivali, nego duhovno i vječno; isto tako da je njegovo bogatstvo duhovno, sami pokazuje, kad je svoje prijestolje postavio na nebesima. U tom su pak kraljevstvu oni bogatiji i moramo držati da više obiluju u svakom dobru, koji marljivije traže ono, što je Božje. I sv. Jakov (2, 5) naime svjedoči, da je Bog izabrao siromahe u svijetu, kao bogate u vjeri i baštinike kraljevstva, koje je Bog obećao onima koji ga ljube« (I. c. 3. q. 7).

2. Kristova prava i naše dužnosti.

Krist ima kao kralj trostruku vlast. Koju? Ponajprije on može zapovijedati. Sam veli: »Vi ste prijatelji moji, ako činite, što vam ja zapovijedam« (Iv. 15, 14). I apostole upućuje: »...učeći ih, da drže sve, što sam vam zapovijedio« (Mat. 28, 20). — Krist ima vrhovnu sudbenu vlast. On jamči za sebe: »Otac ne sudji nikomu, nego je sav sud dao Sinu« (Iv. 5, 22). — Krist ima i vrhovnu ekzekutivnu vlast. To smo čuli već gore, kako će on na općem sudu pozvati pravednike u nebo, zabačene paslati u pakao (Mat. 25).

Kristovo je kraljevstvo u prvom redu duhovno, kako je i sam posvjedočio javno pred Pilatom, da kraljevstvo njegovo nije odavle, ze-

maljsko. Nije uzalud prorokovao Zakarija: »Veseli se, kćeri Sionska, jer evo ja idem, i obitavat ću u tvojoj sredini, govori Gospodin, i mnogi će se narodi pridružiti Gospodinu u taj dan i bit će mi narod, i ja ću obitavati posred tebe i poznat ćeš, da me je poslao k tebi Gospodin nad vojskama« (2, 10—11).

»Kraljevsko dostojanstvo i gospodstvo Kristovo potječe neposredno od Boga, te je po svojoj biti i svojoj svrsi natprirodno i duhovno. Ono je bitni dio njegovog otkupiteljskog zvanja. Cilj je dakle tog dostojanstva svrha otkupljenja, a to je čast Božja i vječno nadprirodno spasenje palog čovječanstva. Sredstva su tog spasenja većinom sredstva otkupljenja: propovijedanje evanđelja, smrt Spasiteljeva i dijeljenje njegovih milosti. K tome dolazi i proglašenje (od česti) novoga čudorednog zakona, osnivanje vidljive Crkve kao zemaljskog oblika njegovog kraljevstva, trajno vođenje otkupljenog čovječanstva i Crkve napose, kao zadnji zaključni čin, uskrsnuće mrtvih, opći sud i uvod čovječanstva u vječno posmrtno stanje. Sv. pismo nazivlje kraljevstvo Kristovo i kraljevstvom Božjim ili kraljevstvom nebeskim poradi cilja« (Dr. T. H. Šimar, Dogmatik 465).

Koje su naše dužnosti?

Već je Leon XIII. pisao u enciklici »Annum sacrum« 25. 5. 1899., da se »u vlasti Kristovoj nalazi sveukupni rod ljudski«. Pio XI. veli u navedenoj enciklici: »Kristu se moraju klanjati anđeli i ljudi nesamo kao Bogu nego kao čovjeku moraju se njegovoj vlasti pokoravati i podlagati ili drugim ričima: Krist ima i po samom hipostatskom sjedinjenju vlast nad svim stvorovima«. Ta Krist nas je otkupio svojom predragocjenom krvlju (1 Pet., 1, 18. 19), te su i naša tjelesa udovi Kristovi (1 Kor. 6, 5). I zato je prva naša dužnost: Kristu se pokoravati svom dušom svojom i svim svojim bićem. Lijepo veli sv. Agustin: »Što je veliko bilo kralju vjekova da postane kraljem ljudi? Ta Krist nije kralj israelski zato, da traži porez ili vojske naoruža oružjem i neprijatelje vidljivo svlada; ne on je kralj israelski, da vlada nad dušama, da se pobrine za vječnost, te dovede u kraljevstvo nebesko one, koji u nj vjeruju, uzdaju se i njega ljube. Sin Božji dakle, jednak Ocu; Riječ, po kojoj sve stvoreno, pokazala je milost time, što se udostojala biti kraljem židovskim, a nije unapređena. To je dokaz milosrda, nije povećanje vlasti. Koji je naime nazvan na zemlji kraljem židovskim, u nebu i Gospodar anđela. Zar je Krist samo kralj židovski, a ne i naroda? Pače i naroda« (Homil. 3. nokt. u brev.). Krist vrši svoju kraljevsku vlast preko svoje Crkve, te su svi ljudi dužni da u nju uđu i nju da slušaju kao Krista. Stoga je opravdano kazao Leon XIII.: »Kristova vlast nije samo nad narodima katoličkog imena, ni samo nad onima, koji okupani svetim krstom pripadaju po pravu u Crkvu ali su poslije zastranili u zablude i zapali u mržnju; ona obuhvata i sve one, koji nemaju kršćanske vjere tako, da se bez ikakve sumnje

u vlasti Isusa Krista nalazi sav ljudski rod« (Ubi Sacrum). Dakle rimo-katoličku Crkvu moraju slušati svi ljudi, njoj se pripojiti i njoj se pokoravati.

Lijepo kliče pjesnik u himnu večernje:

Te nationum Praesides
Honore tollant publico,
Colant magistri, iudices,
Leges et artes exprimant.

Submissa regum fulgeant
Tibi dicata insignia:
Mitique sceptro patriam
Domosque subde civium.

(Neka Te javno štuju narodni vladari; učitelji i suci neka Te časte, a slave zakoni i umjetnost. Kraljevi neka se Tebi pokore i time se diče; Ti podvrgni pod blago svoje žezlo domovinu našu i gradanske domove).

Svagdje se i u svemu moramo Isusu Kralju pokoravati. Nema na svijetu indiferentne stvari ili čina. Kako nas zrak obavića, i bez njega nema nam života, tako nas Kristova čudoredna načela ne smiju nigdje ostaviti.

3. Važnost ove svetkovine.

U prošlom je vijeku Crkva proglasila dvije dogme: Bezgrešno začeće bl. Djevice (1854.) i papinu nepogrešivost (1870.) Uz to je jako proširila štovanje presv. Srca Isusova. Sve se ove dogme nevjer-niku vide bez koristi i samo spekulativnima. Ali ne! Naše su dogme veoma važne i silno utječu na život. Dogma je o Bezgrešnom Mari-jinom začeću bio pravi lijek protiv tadašnjeg materijalizma; dogma opet o papinoj nepogrešivosti izvrsno je učvrstila katolike u cjelovi-toj vjeri i povezala s papom. Nikada kat. Crkva nije bila tako jedin-stvena u vjeri i poslušnosti prema papi kao u naše doba. Poznato je, kako je štovanje presv. Srca Isusova bilo uspješno sredstvo protiv hladnoće Janzenista u 18. vijeku, a i danas tako moćno raspiruje lju-bav prema Isusu Kristu. I ovo novo štovanje Isusa kao kralja upravo je prijeko potrebno našim vremenima. Jedna je od glav-nih mana naše dobe lajiciziranje svega javnog i privatnog ži-vota. Parlamentima su katolička načela devetom brigom pa često stvaraju zakone, koji su u opreci s Božjim zakonom; u tolikim drža-vama izbacije vjeronauk iz škola, uvedoše civilnu ženidbu i njezinu rastavu; umjetnost kao i odijevanje robuje golotinji; književnost širi Panovo i Venerino kraljevstvo; kazalište je u službi liberalizma; mase teže za razvratnim komunizmom; egoizam je zlatno tele, oko koga

plešu ljudi bilo pojedinci bilo u kolima. Sve je to lajicizam, koji je u opreci s Kristom Bogom i Njemu kralju vjekova dovikuje kao ono zločesti ljudi u Isusovoj paraboli: »Ne ćemo, da on kraljuje nad nama!« (Lk. 19, 14). I kako je liberalizam laganih krila pa se svakamo i neopazice ušulja, to lako zarazi i katolike. Tako se nažalost pojavio i »katolički liberalizam«, te »katolički lajicizam«. Isusovo je kraljevstvo napereno protiv svakog lajicizma, napose uništjuje katolički lajicizam. To će biti veliki plod novog blagdana. Zato evo kulta Isusova kraljevstva.

Lajicizam se najočevidnije pokazuje nepoštivanjem državne i obiteljske vlasti; državni je i obiteljski auktoritet gotovo propao. To su skrivile nekoje sveučilišne katedre pa raspuštenost ulice i novinstva. Stranke doduše, koje su na vladi, uviđaju, da moraju i silom izvojštitii poštovanje državnog auktoriteta. Ni demokracija ne zna boljeg sredstva. Posljedica je toga u svem svijetu očita: javni se naš život sasvim mehanizirao. Ako nijedan mehanizam ne može da zapriječi propasti živoga bića, tako ni sila ni broj ne mogu da ozdrave današnje društvo i da ga zaustave, te izbjegne propasti, u koju je već upala Rusija. Tko da nam tu pomogne? Samo Krist Bog i poštivanje Njegova auktoriteta. Ako se dakle svi ljudi i to nesamo katolici nego i parlamenti i svi predstavnici državne vlasti budu držali Krista kao kralja i njegovih kraljevskih naredbi, bolest našeg doba krenut će na bolje; ova »bolest nije na smrt, nego na slavu Božju, da se Sin Božji s nje proslavi« (Iv. 11, 4), jer će Krist svako zlo krenuti na dobro, kako to, samo Bog zna i može da učini. Radikalnu bolest može izliječiti samo radikalni lijek. Taj daje Krist svim ljudima u svojem kraljevskom programu u 8 Blaženstva.

Kako li se sva Evropa i cio svijet ne muči danas, da opet dode barem do onog mira, kakav je vladao prije svjetskog rata! A ipak svi kongresi, svi svečani ugovori, sva naprezanja regbi da su uzaludi. Zašto? Nema vjere u moć načela, među narodima nema potrebne veze, sebičnost je istisnula svaki obzir i ljubav među narodima, a svega toga nema zato, što narodi nemaju pravog ugaonog kamena, koji je »Krist Isus, na kojem je sva građevina složena i raste za sveti hram u Gospodinu« (Ef. 2, 20—21). Pravo je Židovima kazao sv. Petar o Bogu našem Kristu: »Ovo je kamen, koji ste vi graditelji odbacili, ali koji je postao ugaoni kamen; i nema ni u jednome drugom spasenja, jer nema drugoga imena pod nebom danoga ljudima, u kojem bismo se mi mogli spasiti« (Dj. ap. 4, 11—12).

Završit ćemo s molitvom, koju moli naša Crkva u sv. misli na novi blagdan. U njoj za sve nas ljude moli: »Svemogući vječni Bože, koji si htio da sve obnoviš u milom svomu Sinu, kralju svega svijeta, udijeli milostivo, da se svi narodi, koje je grijeh ranio i tako

rastavio, pokore preslatkoj vlasti Onoga, koji s tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha svetoga Bog, po sve vijeke vjekova«. Recimo s himnologom:

Vexilla Christus inclyta	O ter beata civitas
Late triumphans explicat:	Cui rite Christus imperat
Gentes adeste supplices,	Quæ jussa pergīt exsequi
Regique regum plaudite.	Edicta mundo caelitus! (Laud.)

(Krist pobjednik na široko razvija slavni svoj barjak. Skupite se narodi i pobožno čestitajte kralju kraljeva. O presretne li države, u kojoj Krista slušaju i koja uvijek izvrši što joj nebo zapovjedi).

O Christe, Princeps Pacifer,
Mentes rebelles subjice (Ad vesp.).

(Vladaru Kriste, koji nam mir donosiš, slomi otpor naših duša).

A.

Kamo vodi kultura ?

Mnogi misle, da kultura nužno odvaja od Boga i da se čovjek to više udaljuje od svoga stvoritelja, što više napreduje u kulturi. Za mnoge je ovo neosporiva činjenica. Promatrajući mnoge pojedince, koji su napredovali u znanosti ili umjetnosti ili tehnici, a izgubili vjeru; gledajući, gdje i u narodima prosvijetljenim vjera gubi svoj auktoritet; dolaze do uvjerenja, da kultura nužno stvara i povećava opreku između Boga i čovjeka, između Božjih i ljudskih interesa. A ipak nijedno mišljenje nije manje ispravno nego li ovo. Najprije moramo izlučiti iz pojma kulture sve ono, što ne spada na nju. To je osobito odvratnost od Boga i svrhnaravnog reda. To priznaju i oni, koji misle, da kultura nužno vodi k odvratnosti od Boga; jer ono, što vodi, nije ono isto, čemu vodi. Ne zalazeći sada u ovo pitanje, da li kultura nužno vodi odvratnosti od Boga, ustonoviti, moramo sam pojam kulture.

Kad govorimo o kulturi, mislimo na život, ne kakavgod, nego ljudski život. I onda, kad govorimo o materijalnoj i tjelesnoj kulturi, hoćemo samo da kažemo, e je razum zaokupljen materijalnim i tjelesnim dobrima. Zato i ne kažemo nikada, da imaju biline ili životinje kulturu, premda znamo, da imaju život. Kultura je dakle život razuma i volje; ljudska djelatnost, koja do njih stoji. A jer čovjek može djelovati ili kao pojedinac ili kao član socijalne zajednice, zato razlikujemo individualnu i socijalnu kulturu. Svijesno dakle upotrebljavanje i raz-